

Stanowiska *Phylloporus rhodoxanthus* (Schw.) Bres. (Basidiomycota) w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym

Phylloporus rhodoxanthus (Schw.) Bres. (Basidiomycota) in Trojmiejski Landscape Park

MARCIN S. WILGA

M.S. Wilga, Katedra Pojazdów i Maszyn Roboczych, Politechnika Gdańska, ul. G. Narutowicza 11/12, 80-952 Gdańsk-Wrzeszcz, e-mail: mwilga@due.mech.pg.gda.pl

ABSTRACT: Four recordings of *Phylloporus rhodoxanthus* were made in Trójmiejski Landscape Park.

KEY WORDS: *Phylloporus rhodoxanthus* (Schw.) Bres., macromycetes, rare species (R), Trójmiejski Landscape Park, Gdańskie Pomorania, northern Poland, new localities

Poroblaszek żółtoczerwony *Phylloporus rhodoxanthus* (Schw.) Bres. [syn. *Phylloporus pelletieri* (Lév. apud Crouan) Qué.] należy do grzybów wielkoowocnikowych z klasy Basidiomycetes. Odnotowano go w większości krajów europejskich z wyjątkiem położonych w strefie północnej kontynentu. Zaliczono go do gatunków rzadkich w skali Europy (Dermek, Pilát 1990; Bielli 2001) i bardzo rzadkich w Polsce (Skirgiełło 1960; Grünert, Grünert 1995), gdzie umieszczony został na „Czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych”, w kategorii „rzadki” (R) (Wojewoda, Ławrynowicz 1992). *Phylloporus rhodoxanthus* jest gatunkiem ektomikoryzowym, występującym w lasach iglastych, liściastych oraz mieszanych, na glebach ubogich, kwaśnych – na brzegach ocienionych dróg, na polanach, na skarpach i stokach rowów. Owocniki wyrastają pojedynczo lub niewielkimi grupami, najczęściej w lasach bukowych; wyjątkowo stwierdzono go w drzewostanie świerkowym (zapewne z domieszką buka). Można przypuszczać, że gatunek jest związany albo z bukiem, albo z warunkami klimatycznymi typowymi dla zasięgu tego drzewa (Skirgiełło 1960, 1972). Svrček i Vančura (1993) wymienili jako drzewa symbiotyczne także sosnę oraz dąb.

Na ziemiach polskich w XIX i XX w. odnotowano go kilkunastokrotnie w następujących rejonach: Bory Tucholskie (Hennings 1892), Sudety (Schroeter 1885–1889; Buchs, Dittrich 1917), Śląsk (Schroeter 1885–1889), Wyżyna Olkuska (Gumińska 1959, 1962a; Wojewoda 1960), Beskid Niski (Gumińska 1959, 1962a),

Beskid Sądecki (Gumińska 1962b), Pieniny (Gumińska 1969), Beskid Śląski (Skirgieńło 1972), Roztocze Środkowe (Sałata 1972), Ustka (Skirgieńło 1972) i Kraków (Wojewoda 1996).

Na obszarze Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego (TPK) w latach 1999–2001 odnotowano cztery stanowiska *Phylloporus rhodoxanthus*, w tym trzy dotąd nie podawane (por. Wilga 2001). Wszystkie położone są w jego południowej części – w Lasach Oliwskich.

Owocnik ze stanowiska w Samborowie przesłano do zbiorów mikologicznych Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie (KRAM-F).

Wykaz stanowisk:

DA80a: dolina Samborowo, nadl. Gdańsk, obr. Oliwa, leśn. Matemblewo, oddz.

141 na granicy z lasami komunalnymi, dwa owocniki na skraju duktu, na nagiej glebie, w lesie mieszanym bukowo-sosnowym z domieszką graba, 19.09.1999 r., leg. M. S. Wilga; Dębi Żleb, nadl. Gdańsk, obr. Oliwa, leśn.

Matemblewo, oddz. 121, jeden owocnik przy drodze, w *Luzulo pilosae-Fagetum* z domieszką *Picea abies*, *Quercus petraea* i *Tilia cordata*, 2001 r.; Dolina Zielona, nadl. Gdańsk, obr. Oliwa, las komunalny Gdańska, oddz. 34, dwa owocniki w sąsiedztwie drogi, drzewostan z *Carpinus betulus*, *Pinus sylvestris*, *Fagus sylvatica* i *Quercus petraea*, 2001 r.;

CA89b: Dolina Wężowa, nadl. Gdańsk, obr. Oliwa, leśn. Renuszewo, oddz. 116, pojedynczy owocnik na stromym zboczu, przy drodze, w *Galio odoratae-Fagetum* var. *festucetosum*, 26.08.2001 r.

Prócz doniesień o miejscach występowania *Phylloporus rhodoxanthus*, podanych m.in. przez Sałatę (1972), Skirgieńłą (1972) i Wojewodę (1996), niewiele wiadomo o współczesnych jego stanowiskach. W roku 1998 został stwierdzony w projektowanym rezerwacie przyrody „Dolina Mirachowskiej Strugi” (Kaszubski Park Krajobrazowy) (Wilga 2004). Rozsiedlenie poroblaszka na północnym obszarze Polski wymaga dalszych badań. Niewykluczone jest rozprzestrzenianie się tego ciepłolubnego gatunku.

W obrębie stanowiska w Dolinie Wężowej drzewostan składa się wyłącznie z *Fagus sylvatica*, co potwierdza informację o możliwości tworzenia związków symbiotycznych przez poroblaszka z tym gatunkiem drzewa (por. Skirgieńło 1972).

Podziękowania

Pragnę podziękować Pani mgr Annie Ronikier za udostępnienie publikacji o dotychczas znanych stanowiskach *Phylloporus rhodoxanthus*.

Praca zrealizowana w ramach projektu badawczego finansowanego przez
Komitet Badań Naukowych (grant nr 0946/PO4/98/15).

Literatura

- BIELLI E. 2001. Podręczny leksykon przyrodniczy. Grzyby. Grupa Wyd. Bertelsmann Media Sp. z o.o. Horyzont, Warszawa, 223 ss.
- BUCHS M., DITTRICH G. 1917. Bemerkungen zu neuen Funden schlesischer Pilze. II. – Hedwigia 58: 332–341.
- DERMEK A., PILÁT A. 1990. Poznajemy grzyby. Zakład Narod. im. Ossolińskich, Wrocław, 153 ss.
- GRÜNERT H., GRÜNERT R. 1995. Grzyby. GeoCenter, Warszawa, 288 ss.
- GUMIŃSKA B. 1959. *Phylloporus rhodoxanthus* (Schw.) Bres. w Polsce. – Fragm. Flor. Geobot. 5(1): 151–154.
- GUMIŃSKA B. 1962a. Mikoflora lasów bukowych Rabsztyna i Maciejowej. – Monogr. Bot. 13: 3–85.
- GUMIŃSKA B. 1962b. Grzyby Roztoki Małej w Beskidzie Sądeckim. – Fragm. Flor. Geobot. 8(2): 205–213.
- GUMIŃSKA B. 1969. Mikoflora Pienińskiego Parku Narodowego. I. – Acta Mycol. 5(1): 219–243.
- HENNINGS P. 1892. Bericht über meine von 31. August bis zum 17. September 1890 ausgeführte kryptogamische Forschungsreise im Kreise Schwetz. – Schrif. Naturf. Ges. Danzig 8(1): 59–71.
- SALAŁA B. 1972. Badania nad udziałem grzybów wyższych w lasach bukowych i jodłowych na Roztoczu Środkowym. – Acta Mycol. 8(1): 69–139.
- SCHROETER J. 1885–1889. Die Pilze Schlesiens. – W: COHN F. (red.), Kryptogamen Flora von Schlesien. J.U. Kern's Verl., Breslau, s. 1–814.
- SKIRGIEŁŁO A. 1960. Grzyby (Fungi). Podstawczaki (*Basidiomycetes*). Borowikowe (*Boletales*). – W: KOCHMAN J., SKIRGIEŁŁO A. (red.), Flora Polska. Rośliny zarodnikowe Polski i ziem ościennych 1: 1–131. PWN, Warszawa.
- SKIRGIEŁŁO A. 1972. Materiały do poznania rozmieszczenia geograficznego grzybów wyższych w Europie. IV. – Acta Mycol. 8(2): 191–218.
- SVRČEK M., VANČURA B. 1993. Atlas grzybów. – Polska Ofic. Wyd. „BGW”, Warszawa, 312 ss.
- WILGA M. S. 2001. Ginące i zagrożone gatunki grzybów wielkoowocnikowych w Lasach Oliwskich (woj. pomorskie). – Acta Bot. Cassub. 3: 117–122.
- WILGA M. S. 2004. Grzyby wielkoowocnikowe (macromycetes). – W: CIECHANOWSKI M., FAŁTYNOWICZ W., ZIELIŃSKI S. (red.), Przyroda projektowanego rezerwatu „Dolina Mirachowskiej Strugi” na Pojezierzu Kaszubskim. – Acta Bot. Cassub. 4: 62–64.
- WOJEWODA W. 1960. Obserwacje mikologiczne w płatach *Fagetum carpaticum* i *Pineto-Vaccinietum myrtilli* w okolicy Rabsztyna. – Fragm. Flor. Geobot. 6(4): 725–768.
- WOJEWODA W. 1996. Grzyby Krakowa w latach 1883–1994 ze szczególnym uwzględnieniem macromycetes. – Studia Ośr. Dok. Fizjogr. 24: 75–111.
- WOJEWODA W., ŁAWRYNOWICZ M. 1992. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych zagrożonych w Polsce. – W: ZARZYCKI K., WOJEWODA W., HEINRICH Z. (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce. Wyd. 2. Instytut Bot. PAN im. W. Szafera, Kraków, s. 27–56.